

Slovenski dom

Štev. 174

V Ljubljani, četrtek 1. avgusta 1940

Leto V

Škof dr. Gregorij Rožman 10 let vladika ljubljanski

Ljubljana, 1. avg.

Danes je poteklo deset let, odkar je zasedel stolico svetega Maksimina škof dr. Gregorij Rožman. Obdarjen z vsemi vrlinami, ki jih zahteva od cerkvenega kneza viharini čas, v katerem živimo, je znal modro voditi slovensko ljudstvo skozi vse nevarnosti, ki jih dandanašnji množicam nastavljajo strupene brezbožne ideologije. Po njegovi pobudi se je pri nas močno razmahnila Katoliška akcija in versko življenje se je poživilo prav povsod, po mestih, v trgih in po vaseh v vsej škofiji. Dve najlepši in najsijajnejši manifestaciji, ki sta v stotisočih utrdili dojem, da je Cerkev živa, trdna in mogočna ter da se je slovenski narod, raztresen po ravninah in hribih svoje lepe domovine, tudi dandanes povsod oklepa z isto neomajno zvestobo, kakor so se je bili oklepali dedi — dve pretresljivo veličastni prireditvi, jugoslovanski evharistični shod leta 1935 in mednarodni shod Kristusa Kralja leta 1939, sta razgibali narod in krščanski svet v dobi njegovega, na vseh področjih verskega življenja tako uspešnega pastirstva. Po njegovem prizadevanju je vzraslo novo poslopje bogoslovskega semenišča, odkoder bodo leto za letom prihajali novi pastirji slovenskih fara, vneti po goreči ljubezni za zveličanje duš, požrtvovalni in neutrudljivi delavci za blagor zaupanege jim ljudstva.

Bog daj vladiki-jubilantu še mnogo, mnogo let, daj mu zdravje in moč, da bo še s tolikimi uspehi delal za obnovo verskega življenja med slovenskim narodom, kakor je delal doslej!

Nj. Vis. kneginja Olga v Ljubljani

Ljubljana, 1. avgusta.

Včeraj popoldne ob tričetrt na pet se je v naše mesto pripeljala Nj. Vis. kneginja Olga, ki vsako leto v poletnem času rada večkrat obišče Ljubljano. Stopila je iz elegantne avtomobila, nato pa je zapored obiskala več uglednih ljubljanskih trgovin s športnimi potrebščinami, z manufakturami, z optičnimi izdelki ter s spominki in igračkami domače obrti. Ob tričetrt na šest se je z avtomobilom spet odpeljala na Gorenjsko.

Boj proti jugoslovanskim framasonom

Belgrad, 1. avg. m. Današnje »Vreme« nadvaja boj proti masoneriji ter objavlja uvodnik pod naslovom »Masonerija v zgodovini«. V tem članku prikazuje rovarjenje masonov v posameznih državah od njihovih prvih podvigov, t. j. od francoske revolucije dalje. Omenja tudi številne smrtne obsodbe raznih vladarjev ter boj, ki ga vodi proti nacionalizmu, mejar narodnih držav, narodnim vodstvom, dinastijam in cerkvam. Omenja dalje vpliv svetovnega kapitala, ki je izključno v rokah masonerije.

700 milijard za ameriško vojsko in mornarico

Washington, 1. avgusta. o. Ameriška zbornica je odobrila po Rooseveltovi želji kredit v znesku štiri milijarde 960 tisoč dolarjev za zgraditev druge oceanske mornarice in oborožitev vojske 2 milijonov mož. V celoti so Združene države za izpolnitev svoje vojske, mornarice in letalstva dale od začetka sedanje vojne čez 12 milijard dolarjev (700 milijard dinarjev).

Sklepi vseameriškega kongresa v Havani glede delovanja tako imenovane »pete kolone« in izrabljanja diplomatske nedotakljivosti za propagando in prevratno delovanje v ameriških državah, so naperjeni v prvi vrsti proti Angliji, njeni špijonažni organizaciji in njenim diplomatom, sodi neko poročilo uradne nemške agencije DNB.

Zanimive nemške, italijanske in angleške izjave o času in značaju odločilnega udarca:

Napad na Anglijo — odložen?

Italijanski tisk pravi, da bosta Nemčija in Italija Anglijo skušali izčrpati z manjšimi neprestanimi akcijami

Berlin, 1. avgusta. o. DNB poroča: Po sklepu premirja s Francijo se zdi, da je Nemčija obrnila svojo pozornost na politično delovanje in da vojaški ukrepi in koraki proti Angliji ne stoji več na prvem mestu. Toda to je samo na videz. V resnici Nemčija vojno proti Angliji nadaljuje prav tako odločno in sistematično, kakor jo je prej proti Poljski in Franciji. Seveda pa je značaj te vojne zdaj različen, zaradi posebnega položaja Anglije. Na nemški strani se te vojne more udeleževati nekaj tisoč ljudi. To so posadke podmornic, torpednih čolnov in letal. Njihovo delovanje je kakor konica meča, ki ga drže premisljene roke. Na vprašanje, kdaj bo vendar Nemčija začela z odločilnim napadom na Anglijo, je treba zaradi tega odgovoriti:

da Nemčija Anglijo odločilno napada že vseh pet tednov po sklepu premirja s Francijo. Rim, 31. julija. Stefani: »Giornale d'Italia« pravi, da se zadnje obdobje vojne, ki bo dovedlo do udaje Anglije, ne bo moglo razvijati tako, kakor obdobje, ki je pripeljalo do francoskega zloma, in sicer ne samo zaradi tega, ker je Anglija otok, ki je vojaško dobro branjen, temveč tudi zato, ker razpolaga Anglija z imperijem, ki se vleče čez vse celine in se z velikimi silami udeležuje v vojni. Naskok na Anglijo torej ne more biti tako strahovit in spretno izpeljan, kakor je bil naskok, ki je strl Francijo. Vojna bo v prvi vrsti vojna udarcev s kladivom po glavi do izčrpanosti. To je tisto, kar Italija in Nemčija sedaj delata.

Rim, 1. avgusta. m. United Press poroča: Rimski list »Gazzetta del Popolo« v svojem uvodnem članku zatrjuje, da je napad na britansko otočje odložen, da pa bosta državi osižča neprenehoma izvajali vojaške nastope proti britanski obrambi, da bi jo oslabil, vse do trenutka, ko ji bosta dali končni udarec. Po trditvah tega članka, da je Britanija prihranjena edina usoda — smrt, bodisi po bombardiranju ali pa smrt od lakote, »Gazzetta del

Popolo« nadalje pravi, da je popolno soglasje glede delovanja obeh držav osižča za doseg končne zmage. Način, ki se ga za doseg tega cilja poslužujeta Nemčija in Italija, je v slabitvi, draženju sovražnika in končno v zadajanju zadnjega udarca, ki ga sovražnik ne bo mogel več prebleti stoje, temveč na kolenih. V istem članku »Gazzetta del Popolo« pravi, da sta si državi osižča razdelili svojo nalogo, in sicer takole:

Nemčija ima nalogo zadržati in napraviti neškodljivo britansko letalstvo in brodoge in ga prikovati k glavnim britanskim pristaniščem, ki so prvotno imela nalogo, služiti kot oporišča za napad proti Nemčiji. Ta blokada britanske mornarice bo izvedena s pomočjo nemškega letalstva.

Italijansko letalstvo pa ima nalogo, da napada britanske prevoze na Sredozemskem morju in da onemogoči plovbo britanskega trgovskega ladjevja in tako prepreči preskrbo Velike Britanije z bombažem, tekočim gorivom in drugim materialom, brez katerega si ni mogoče zamisljati vojskovanja. Italija je zdaj onemogočila britansko mornarico na Sredozemskem morju in ji preprečila izvesti važne naloge, namreč, da bi preskrbovala s hrano in drugimi potrebnimi stvarmi britansko otočje. To se pravi, 45 milijonov Angležev, ki stoje danes pred odločitvijo, ali naj pomro zaradi bombardiranja ali pa od lakote.

London, 31. julija. Reuter. Ministrstvo za trgovsko mornarico Cross je včeraj v svojem radijskem govoru dejal: Lahko se dogodi, da pride vsak trenutek zaradi sovražnega delovanja do nenadnih sprememb v ukrepih, ki smo jih izdali glede naših pristanišč. Imamo načrte, na bomo odgovorili na vsako tako morebitnost. Sedaj ne moremo videti, do katere mere bo sovražnik oviral promet v naših pristaniščih, toda sklep je jasen. Mi moramo že sedaj preprečiti natrpanje naših pristanišč. Tako bomo lahko čakali na burjo, kadar se bo pojavila. Naš imperij ima največjo mornarico na sve-

tu, angleški mornarici s 160.000 mornarji, se je pridružilo tudi brodoge ter mornarji Holandije in Norveške. Ta ogromna mornarica bo odigrala veliko vlogo v zmagi nad sovražnikom.

Londonsko pristanišče, ki se razteza 50 km daleč ob Temzi in ki so ga imenovali najbolj ranljivo točko angleškega imperija, ni dozdaj trpelo nobenih motenj. Kako, da nemško letalstvo ni moglo v desetih mesecih tega pristanišča uničiti, je velika skrivnost. Namesto, da bi to pristanišče izpraznjevali, delamo nova skladišča in smo obnovili tudi vse naprave, ki so bile v začetku vojne odstranjene. Samo tobaka je na primer zdaj v tem pristanišču za 520 milijonov dolarjev (21 milijard dinarjev).

Položnice

so priložene današnji številki. Vljudno prosimo, da se jih poslužite in si zagotovite redno pošiljanje danes neobhodno potrebnega lista.

Vesti 1. avgusta

Maršal Petain, voditelj premagane Francije, in nemški kancler Hitler naj bi se v kratkem sešla na razgovor, pri katerem bi bilo brez posrednikov urejeno novo razmerje med Francijo in Nemčijo ter dosežen sporazum za vrnitev francoske vlade in državnega glavarja v Pariz, oziroma v Versailles, kakor to želi Nemčija. Tako poroča iz Vichy agencija United Press.

Angleško pomorsko poveljstvo poroča, da je bil v boju z nemškimi letali rušilec »Delight« tako poškodovan, da se je potopil. To je sedemindvajseti rušilec, ki ga je Anglija izgubila od začetka sedanje vojne od skupnega števila kakih 500.

V Nemčiji je izšlo propagandno delo o angleški demokraciji in njenem socialnem udejstvovanju. V knjigi je pisec Viljem Strasser zbral s pomočjo nemških študentov dokaze o socialnem položaju v Angliji, odlomke iz razprav, socialnih študij, časopisov, statistik ter fotografije, ki kažejo specialna nasprotja v Angliji. Nemški tisk poudarja, da bodo v svetu izginili zadnji ostanki anglojubja in zaupanja v angleško demokracijo, ko bo knjiga znana povsod. Delo predstavlja odgovor na razne angleške in francoske propagandne listine glede Nemčije.

Japonska vlada bo danes izdala uradno poročilo o smernicah in načelih bodoče japonske zunanje politike. O tem bo govoril tudi zunanji minister.

V Švici so včeraj slavili narodni praznik v spomin švicarske neodvisnosti, ki se je začela leta 1291. Vrhovni poveljnik švicarske vojske, general Guisan, je imel po radiu govor, v katerem je dejal, da bodo Švici kakor tedaj, tudi danes do poslednjega diha branili švicarsko zastavo in neodvisnost domovine.

Španska vlada ima pod predsedstvom generala Franca včeraj in danes važne seje, na katerih se posvetujejo o angleških blokadnih ukrepih zaradi petroleja in o odgovoru Španije na te korake.

Včerajšnji nemški listi prinašajo slike o tem, kako nemški pionirji podirajo v Compiegnej spomenik o zmagi zaveznikov nad Nemčijo leta 1918.

Francoska vlada je razglasila zakon o vrhovnem državnem sodišču, ki bo sodilo tiste politične in vojaške osebnosti, katere so zakrile vstop Francije v vojno in njen poraz. Po tem zakonu bodo sojeni tudi častniki, gospodarstveniki in drugi, ki so s svojim delom odgovorni za zlom Francije. Zakon ne določa smrtne kazni, ne pozna pa ugovora proti razsodbam.

Eksplodija je uničila veliko avtomobilsko tovarno v mestu Canbonu v Združenih državah. Osem ljudi je bilo ubitih, 149 ranjenih, zgorelo pa je še 125 drugih hiš poleg tovarne.

Edino upanje za ameriško obrambo je njeno ljudstvo. Združene države danes nimajo več niti časa, da bi razpravljale o obvezni vojaški službi, marveč morajo to obveznost takoj uvesti, je govoril včeraj v ameriški poslanski zbornici načelnik generalnega štaba Marshall.

Francoska vlada je prepovedala prodajo svežega kruha in peciva. Odslej bodo peki smeli prodajati samo kruh, star najmanj 24 ur, da bo poraba manjša.

Angleško pomorsko poveljstvo poroča, da so angleške vojne ladje potopile v Egejskem morju grško petrolejsko ladjo »Hermion«, ki je v spremstvu italijanskega letala vozila goriva in olje na Dodekanes. Italijanska letala so pri tej priložnosti napadla angleške ladje.

V južnem delu Atlantskega morja je prišlo do boja med angleško oboroženo trgovsko ladjo »Alcantara« in med neko nemško pomožno vojno ladjo. Obe sta bili poškodovani, nemški ladji pa se je posrečilo izginiti v dimu. Angleške bojne ladje v tem predelu so dobile zapoved, naj nemško ladjo love.

Prva posledica vseameriške konference v Havani:

Združene države pripravljajo zasedbo francoskih otokov v Srednji Ameriki

Newyork, 1. avg. m. »Europa Press« poroča: Po dobrih obvestilih so Združene ameriške države pripravile večjo ekspedicijsko vojno mornarico, ki naj bi odpelala v Karibsko morje, kjer bodo vzele pod varstvo Združenih držav francoska posestva v Srednji Ameriki. Po istih obvestilih, bo vojska na otoku Martinique razorožena, ameriška vlada bo pa odkupila letala s francoske ladje nosilke letal »Bearn«, ki je zasidrana v pristanišču na Martini-

que. Ameriška vlada namerava ta letala prodati dalje Veliki Britaniji.

Newyork »Daily News« v zvezi s tem poroča, da je bila ta ameriška odprava pripravljena za pot že prej, ter da je Amerika samo čakala na sklepe havanske konference.

Gre za Antileške otoke, ki predstavljajo naravno zaporo do severnega dela Južne Amerike, kjer so ogromni petrolejski vrelci v državi Venezueli.

Vsi Romuni složni proti madžarskim zahtevam

Napovedi o bližnjih pogajanjih z Bolgarijo zaradi Dobrudže

Bukarešta, 1. avgusta. m. V zvezi s pomiritevjo med bivšim predsednikom rumunske vlade in voditeljem narodnokmečke stranke Maniuem ter Vaido Vojevodom zaradi skupnega nastopa v Erdelji proti odstopitvi te pokrajine Madžarski, je v Bukarešti v političnih krogih vzbudil veliko pozornost sestanek, ki ga je imel predsednik vlade Gigurtu z Maniujem. Sestanek je trajal sredi noči, pa skoraj do polnoči. Po sestanku z Maniujem je imel ministrski predsednik Gigurtu še daljši razgovor s posameznimi člani vlade ter jih obvestil o vsebini svojih razgovorov z Maniujem.

Dobro obveščeni krogi zatrjujejo, da je Maniu obvestil predsednika vlade Gigurtu, da se je v Erdelji začela akcija proti odstopitvi katerega koli rumunskega področja Madžarski. Maniu je razen tega povabil vse Romune, naj zavrnejo sodelovanje

v odboru, ki naj bi vodil pogajanja z Madžarsko za odstop nekaterih delov Erdelje. Končno je Maniu dejal, da ima pri tem svojem delu popolno zaslonbo in podporo v železni gardi. Politični krogi v Bukarešti so zaradi tega prepričani, da bo v najkrajšem času prišlo v Romuniji do spremembe vlade.

Sofija, 1. avgusta. o. Romunski poslanik v Sofiji Filoti se je vrnil včeraj z letalom iz Bukarešte. Takoj nato sta ga sprejela predsednik vlade Filov in minister za zunanje zadeve Popov. Izve se, da je Filoti razpravljal z bolgarskimi državnikoma o bodočih pogajanjih med obema državama o odstopu Dobrudže, glede česar ne bo Romunija imela nobenih pomislekov, Bolgarija pa tudi ne stavi pretiranih zahtev in je pripravljena Romuniji dati odškodnino za vse, kar je vložila v Dobrudžo po vojni.

Zmanjšano letalsko delovanje vojskujočih se taborov

Berlin, 1. avgusta. DNB: Nemško vrhovno poveljstvo sporoča: Neugodne vremenske razmere so prisilile nemško letalstvo, da je omejilo svoje delovanje. Toda navzlic temu so bili izvedeni preteklo noč razen ogledniških poletov nad vzhodno in južno obalo Anglije tudi bombni napadi na letalske tovarne v Plymouthu ter napadi na pristaniške naprave v Plymouthu in Swansenu. Preteklo noč je le malo število britanskih letal letelo nad zahodno Nemčijo. Angleške bombe niso povzročile nobene gmotne škode, niti ni bilo človeških žrtev. Zbiti sta bili dve sovražni letali. 29. julija je bilo zbitih skupaj 21 britanskih letal.

Nekje v Italiji, 1. avgusta. Stefani: Italijansko uradno poročilo št. 52 pravi: Italijanska letala so bombardirala Aden. Zadeti sta bili dve ladji in veliko skladišče. Italijanska letala so se vrnila na oporišče. Sovražnik je skušal bombardirati Asab, pa je bil odgnan. Zbito je bilo eno sovražno letalo.

London, 1. avgusta. Reuter: Britanski bombniki vrste Blenheim so izvedli napad na pomorsko vojašnico v Asabu in Makaku. Ni še znano, koliko je škode. Eno letalo se ni vrnilo domov. Skupina sovražnih bombnikov je isti dan napadla Aden, ni povzročila nobene škode. Nekaj domačinov je bilo ubitih, 15 pa ranjenih.

Vojaški dopisnik Reuterja piše: »Uradno sporočajo, da so Italijani pri Mojali na meji med Abesinijo in Kenijo zbrali velike oddelke. Toda malo je verjetno, da bi imeli Italijani namen izvesti napad na Kenijo z izhodiščem iz Mojale.

Nairobi, 1. avg. o. Poveljstvo južnoafriške vojske sporoča, da je prišlo 50 km južno od mesta Mojale v Keniji do hudega spopada med angleškimi četami in italijanskim oddelkom. Po večurni bitki so se Italijani umaknili proti severu.

Včeraj so dospeli v Kenijo novi oddelki južnoafriške vojske.

London, 1. avg. o. Letalsko ministrstvo sporoča: Naši bombniki so v zadnjih dveh dneh čez dan napadali vojaške objekte v Franciji in Holandiji. Razpršili so sovražna letala na letališču v Ostendu in pri Cherbourgu, uničili več hangarjev in letal na letališču St. Inglebert pri Boulogneju. Druga angleška letala so napadla nemška oporišča ob norveški obali ter prevozne ladje v Haugesundu. Napadeno je bilo tudi nemško pomorsko oporišče v Emdenu.

Navzlic slabemu vremenu so naša letala ponoči bombardirala tovarne za bencin v Homburgu in Maneheimu pri Düsseldorfu. Bombardirana so bila tudi skladišča in letališča v Antverpeni, Duisburgu in Courtriju. Nobeno naše letalo ni bilo izgubljeno.

Ameriška vlada je prepovedala izvoz letalskega bencina v neameriške države. Prepoved bo hudo prizadela Japonsko, ki je večino tega bencina dobivala iz Amerike. Anglija ga bo lahko naročala čez Kanado, za katero prepovedi ne velja.

700 milijonov za državne uslužbence

Po napovedi finančnega ministra bo te dni izdana uredba za povišanje plač državnih uslužbencev, kar bo državo veljalo 700 milijonov din

Ljubljana, 1. avgusta. Včeraj se je v Ljubljani mudil finančni minister dr. Juraj Šutej. V banski palači je sprejel zvečer ljubljanske časnikarje in jim podal pregledno sliko za osem proračunskih dvanajstih, ki so stopile v veljavo danes. O istem predmetu je finančni minister govoril nato v ljubljanski radijski postaji in so njegov govor prenašale vse jugoslovanske radijske postaje.

Minister dr. Šutej je v začetku svojega poročila povedal, da je vlada prisiljena zaradi izrednih razmer podaljšati dvanajstine in da je moral pri sestavljanju upoštevati vse okoliščine, ki so se pojavile zaradi vojne zunaj v svetu in pri nas doma. Vlada se je trudila, da bi dala tak proračun, ki bi odgovarjal vsem bistvenim in nujnim državnim potrebam, obenem pa ni hotela pritisniti k tloris s pretežnimi obremenitvami vsega jugoslovanskega gospodarstva. Finančni minister je nato navajal podatke, kako so v vseh drugih evropskih državah z izrednimi ukrepi fiskalnega značaja reševali težko stanje, nato pa je našteval ukrepe jugoslovanske vlade, ki so imeli povsod zmerom načelo, da je treba bremena zvaliti na tisto plat, kjer je imetje doma, in da je treba socialno šibkejšim vsa bremena olajšati. Tako je bilo z raznimi davčnimi reformami in drugimi ukrepi iz resorja finančnega ministrstva in tudi drugih ministrstev. Cilj vseh uredb tako imenovanega vojnega proračuna je v tem, da dobi vlada potrebna sredstva za pokritje izrednih in neizogibnih stroškov, in tako doseči ravnotežje med izdatki in dohodki.

Proračunski znesek vseh 12 dvanajstih bo znašal po ministrovemu računu 14 milijard in 708 milijonov dinarjev. V primeri z lanskim proračunom se je povečal za 2360 milijonov dinarjev. V prvih štirih dvanajstih je znašalo povečanje izdatkov 810 milijonov dinarjev, torej ostane za nadaljnjih osem dvanajstih povečanje v znesku 1370 milijonov dinarjev.

Ako primerjamo proračunsko dobo 1940-41 s proračunom 1939-40 vidimo naslednje razlike: V vrhovni državni upravi so odpadli izdatki za narodno skupščino, s čimer je postavka znižana za 33.188.809 din.

V postavki za pokojnine in za invalidske podpore so povečanja znatna in znašajo vsega skupaj 262.603.693 din ali 23%.

Pri državnih dolgovih se kaže povečanje za 989,2 milij. din ali 34%. Ta povečanja izvirajo v glavnem iz reguliranja starih drž. obveznosti. Povečanje proračuna pravosodnega ministrstva znaša 52.64 milij. din ali 8,93%.

Tudi v prosvetnem ministruvstvu je znašalo skupno povečanje 96,34 milij. din ali 12,97%. Povečanje proračuna zunanega ministrstva znaša 21,17 milij. din ali 12,72%.

Povečanje proračuna ministrstva notranjih zadev je neznatno in znaša 3,17 milij. din ali 0,53%. Finančno ministruvstvo izkazuje povečanje za 99,5 milij. din ali 11,63%.

Povečanje proračuna vojnega ministrstva, ki znaša 945,16 milij. din ali 32,21%, se nanaša na izredne potrebe naše vojne sile.

Skupno povečanje proračuna gradbenega ministrstva znaša 43,43 milij. din ali 20,34%. Prometno ministruvstvo izkazuje povečanje za 382,96 milij. din ali 12,77%.

Povečanje proračuna poštne ministrstva znaša 98,78 milij. din ali 19,22%.

Kreditu kmetijskega ministrstva so se povečali za 25,69 milij. din ali za 20,89%.

Povečanje pri trgovinskem ministruvstvu je neznatno in znaša 4,69 milij. din ali 11,3%.

Neznatno je povečanje pri ministruvstvu gozdov in rudnikov, ki znaša 3,8 milij. din ali 1,49%.

Povečanje v socialnem ministruvstvu znaša 7,88 milij. din ali 3,89%.

Proračun ministrstva za fizično vzgojo se je povečal za 9,75 milij. din ali 51,34%, kar je prav za prav avtomatsko povečanje.

Finančni minister dr. Šutej je povedal nato, kako si zamišlja pokritje povečanih izdatkov. On računa na večji donos neposrednih davkov. Tu misli dobiti novih 970 milijonov, od trošarin misli dobiti novih 270 milijonov, od pristojbin 170 milijonov in od carin 220 milijonov. Monopolski dohodki bodo dali 300 milijonov dinarjev več, dohodki državnih podjetij pa se bodo povečali za 471 milijonov dinarjev. Minister je poudaril, da so njegovi računi silno previdni in da je vlada previdna tudi pri izdatkih ter ne porabi nikoli vse vsote, ki je za izdatke v proračunih predvidena. Zato je tudi sedaj v proračunu odredba, da smejo posamezna ministrstva porabiti le 80% predvidenih izdatkov. To bo dalo finančnemu ministru možnost, da bo urejal višino izdatkov v skladu z dotokom dohodkov v državno blagajno. Nikjer pa ni v finančnem zakonu skritih odredb, ka-

terih so bili prejšnji proračuni polni.

Posebno pa je minister dr. Šutej poudaril, da se je vlada spomnila tudi uradništva in njegovega bednega stanja. Iz prihrankov bo minister dobil potrebna sredstva, da bo lahko že s 1. septembrom začel uradnikom in nameščencem izplačevati posebne doklade, ki bodo zahtevali od državne blagajne okrog 700 milijonov dinarjev. Minister je rekel, da bo te dni objavljena posebna uredba o povišanju prejemkov državnih nameščencev in upokojencev. Uredba je že podpisana. Uredili pa so stvar tako, da bodo deležni povišanja le uradniki in drugi nameščenci iz pete uradniške skupine, od četrte naprej pa nič. Delavci in nižji državni uslužbenci bodo dobili po 50 dinarjev za vsakega otroka, kar bo znašalo okrog 255 milijonov din. Izredne doklade za posamezne uslužbence te vrste bodo znašale po 100 do 200 dinarjev. Za stalne državne nameščence, uradnike in upokojence pa bodo povišanja razdeljena po posebni lestvici tako, da bodo nižji dobili več, višji pa manj. Minister je navedel primer nekega delavca, katerega je sam poznal. Mož je imel devet otrok, pa je dobil kot mojster v železniški delavnici mesečno plačo le 740 dinarjev. Odslej bo dobil za vsakega otroka po 50 dinarjev, obenem pa bo imel tudi on povišano plačo za 200 dinarjev. Tako bo dejansko mož dobil okrog 650 dinarjev. Celotno bo znašalo povišanje plač kot že rečeno 700 milijonov dinarjev. Minister je poudaril, da povišanje sicer ni tako izdatno, kakor bi vlada rada, vendar pa bo državnim uradnikom in delavcem le nekoliko odleglo.

Povišane telefonske pristojbine

Belgrad, 31. julija. Z odlokom poštne ministrstva se s 1. avgustom podraže telefonske pristojbine. Pristojbina za zunanjo instalacijo glavnega naročniškega telefona ali pa postranske postaje v ožjem krajevnem rejonu znaša: v krajih, ki imajo od 101 do 1000 uvedenih naročniških linij, 1050 din; v krajih, ki imajo več 1000 uvedenih naročniških linij, 1350 din.

Letna naročnina za glavni telefon znaša: a) v krajih, ki imajo več kot 1000 naročniških linij: za naročnike I. skupine 3000 din, za naročnike II. skupine 2200 din, za naročnike III. skupine 1600 din, za naročnike IV. skupine 100 din, za naročnike V. a skupine 720 din, za naročnike V. b skupine 500 din, za naročnike V. c skupine pa 300 din.

b) V krajih, ki imajo od 501 do 1000 naročniških linij: za naročnike I. skupine 2800 din, za naročnike II. skupine 2000 din, za naročnike III. skupine 1300 din, za naročnike IV. skupine 800 din, za naročnike V. a skupine 600 din, za naročnike V. b skupine 460 din, za naročnike V. c skupine 240 din.

Telefonska naročniška pristojbina za ostale kraje ostane nespremenjena. Prav tako ostane v veljavi tudi odlok o plačevanju posebne dopolnilne pristojbine 0,50 din, ki gre čez določeni mesečni kontingent razgovorov, kakor se to izvaja od 1. oktobra lani naprej.

Pristojbina za navaden telefonski poziv se poveča od 5 na 8 din, za nujen pa od 10 na 16 dinarjev. Najmanjša pristojbina za telefonsko obvestilo se poveča od 5 na 8 din.

Pristojbina za navadne medkrajevne telefonske razgovore v času močnega prometa, t. j. od 8. do 21. ure znaša po novi razdelitvi pasov takole:

1. pas do 25 km — 8 din (n. pr. Ljubljana—Kamnik); 2. pas od 25 do 50 km — 12 din (n. pr. Ljubljana—Radovljica); 3. pas od 50 do 100 km — 18 din (n. pr. Ljubljana—Celje); 4. pas od 100 do 200 km — 24 din (n. pr. Ljubljana—Ptuj, ali do Zagreba); 5. pas od 200 do 300 km — 30 din (n. pr. Ljubljana—Murska Sobota); 6. pas od 300 do 400 km — 36 din (n. pr. Ljubljana—Sušak); 7. pas nad 400 km — 42 din (n. pr. Ljubljana—Belgrad).

Ruski emigrant pred sodniki

Maribor, 31. julija.

Nikolaj Kravčenko, brezposelni kamnosek, se je rodil pred 39 leti v Leningradu — ki se je takrat še nazival Petrograd. Še mlad je bežal s starši v emigracijo pred boljševiki, z njimi se je zatekel v našo državo ter se je potem izučil poštnene obrti, ki bi ga primerno redila, če ne bi bil še kot mladenič zašel na nevarna pota. Prihajal je čim dalje pogostejše v navzkrižje s kazenskimi paragrafi, največkrat zaradi talvin ter je postal zadnja leta že star znanec naših ječnic in kaznilnic. Danes se je spet znašel pred malim kazenskim senatom, da daje odgovor za

Ljubljana od včeraj do danes

Miren, rahlo vetroven je bil včerajšnji dan, brez presenečenja je minil, čeprav so se popoldne na severni strani spet spravljali skupaj nekakšni oblaki. Nič pa se ni zgodilo, ker jih je neki odločni veter naglo razkropil.

Čez nebo so se počasi spet razgrnili, in jutro je bilo černo. Kmalu pa je posijalo sonce, oblaki so se razprli videti je bilo, da se bo že prav v kratkem času do kraja zjasnilo. Toda ni trajalo dolgo, ko je sonce spet izginito za oblačne kope, ki so se naglo zgrinjale od vseh strani. Zdi pa se, da bo dan verjetno minil brez dežja.

Sočivja, zelenjave, sadja - vsa dovolj

Ljubljanski živilski trg je z vsem dobro založen. Davi je bilo vsega dosti, kupcev se je tudi kar trlo. Ker smo v najlepši sezoni, je dovolj vsega, sadja, zelenjave in sočivja in zato v glavnem za vsa živila zdaj cene padajo. Zjutraj je seveda še vse dražje, opoldne pa postane marsikakšno reč tudi za kakšen dinarček cenejša.

Davi je bilo na živilskem trgu sicer nekoliko manj krompirja kot ga je običajno, bilo pa ga je še vedno toliko, da je ustregel potrebam. Grah je zdaj po 2,50 din, fižol od 4—5 din, solata merica po 1 din, paprika tri za 2 din, velike ena po 50 par. Mnogo je tudi že sadja, zlasti hrušk, ki jih uvažamo. Bile so povprek po 6 din. Marelice je zdaj le še malo ter so po 6—7 din. Maline so bile po 4—5 din liter. Breskve so zdaj padle v ceni. Prej so bile po 20 din, zdaj pa že tudi po 12 din. To je uvoženo blago. Da so pri nas še vedno tako drage, gre pripisati dejstvu, da ljubljanska trošarina jemlje nanje približno 3 din. Zdi se iz dneva v dan tudi že pojavlja grozdje, ki je trenutno po 16 din kg, medtem ko je bilo še prav pred nedavnim po 20 din. Zelo draga so letos jabolka, saj stane kilogram kar 10 din. Precej so v ceni poskočile borovnice, ki stanejo liter že 4 din. Vidi se, da gre sezona zanje že proti koncu. Kljub dokaj deževnemu letšnjemu, poletnemu vremenu davi na trgu ni bilo dobiti kaj prida klob. Izključno samo lisčke, pa še te precej slabe.

Nekaj pa je zdaj prav značilnega. Še pred nedavnim skoraj ni bilo dobiti mlečnih izdelkov, zlasti masla ne, zdaj pa so se že spet začeli pojavljati v večjih količinah kar so seveda pozdravile vs ljubljanske gospodinje.

Danes in jutri bodo cerkve ves dan polne

Jutri je Porciunkula in danes opoldne bodo zvonovi pri frančiškanih oznanili pričetek porciunkulskih odpustkov. Vse cerkve bodo polne vernikov. Obred pričetka teh odpustkov bo prav slovesen. Ob pričetku bodo nastopili tretjerdniki ter frančiškova mladina, križarji in Klarice. Pri letošnjem pričetku bo prav posebno zanimivo dejstvo, da bo obred pri procesiji z relikvijami sv. Frančiška prvič v slovenskem jeziku. Besedilo, ki ga je dobiti pri frančiškanih na porti, bo na razpolago pred pričetkom cerkvenih slovesnosti tudi pri cerkvenih vratih.

V teh nemirnih in negotovih časih se bodo verniki še z večjo pobožnostjo podajali v cerkve, da bodo prosili ljubega Boga za mir in za to, da bi našo domovino obvaroval hude preizkušnje in da bodo postali deležni bogatih porciunkulskih odpustkov.

"Kolesarji" se presneto pridno udeležujejo

Kakor drugod, tako imamo tudi v Ljubljani talinsko stroko razdeljeno na posamezne panoge. Celotno vrsto raznih "specialistov" imamo. Nekateri se zanimajo skoraj izključno samo za zlatinno, drugi kradejo le gotov denar, tretji se posebno spoznavajo na staro železo, spet nekateri se najraje sučejo po kavarnah in po drugih javnih lokalih, kjer "smukajo" površnike, plašče in dežnike, najbolj razširjena pa je prav gotovo "kolesarska" bratovščina, katere "delovanje" je skoraj točno omejeno na sezono, ko so ceste suhe in za vožnjo prapravne. Ta čas vsak dan prihajajo na policijo nove številne ovadbe o tatvinah koles. Tako imaj zdaj na upravi zapisane naslednje primere:

Rudolfu Kavčiču je bilo izpred Okrožnega urada na Vrhniki čisto ukraden 600 din vredno žensko kolo znamke "Kaiser". Izpred Uni-

cel register manjših pregreh. Obtožen je bil, da je dne 9. julija lanskega leta odnesel Ferdinandu Coklju tri velike vrče bencina, dne 14. aprila je v neki gostilni izmaknil blazeno Karolu Harcu denarnico s 16,5 din, dne 25. aprila je vlomil v stanovanje Ana Kostajnske ter ji odnesel par čevljev, dne 22. maja je ukradel spedičiji Milavec 50 praznih vreč, povrh vsega pa je še grdo razžalil policijskega stražnika, ko ga je ta ob neki priliki prijel ter zaprl. Vsi ti grehi sami na sebi niso veliki, toda Kravčenko se do sedaj kljub vsem kaznim ni pobiljal ter so ga sodniki danes spet strogo sodili: Dobil je 1 leto in pol robije ter 3 leta izgube častnih pravic.

onske garaže je nekdo ukradel Marjanu Michlerju možko kolo znamke "Puch", vredno 1800 din. V Gladališki ulici je bilo Stanku Umniku ukradeno možko kolo znamke Adler, vredno 1000 din. Stefanu Škofu je bilo iz veže Nabavljalne zadruga na Vodnikovem trgu ukraden možko kolo, vredno 600 din. Ta mesec je bilo, kakor imajo zapisano na policiji, ukradenih že kar 33 koles v skupni vrednosti 25.000 din.

Sedmega junija, ne pa sedmega julija

V sobotni številki smo kot prvi list v Jugoslaviji, sporočili, da je v Ameriki umrl znameniti slovenski slikar Gregor Perušek. Pri tej priliki se nam je v poročilo vrnila pomota v datumu. Tiskarski skrat nam je iz sedmega junija (dan Perušekove smrti) napravil sedmi julij. Gregor Perušek je tedaj umrl dne sedmega junija, ne pa sedmega julija.

Sukanca skoraj že ni več dobiti

Ljubljanske gospodinje se zadnje dni pritožujejo nad novo zadrage. Pravijo, da sukanca prav za prav že ni nikjer več dobiti. Kamorkoli stopiš, v katerikoli trgovini se oglasiš in vprašaš po sukanec, ti pravijo, da sukanca trenutno nimajo v zalogi, pač pa, da ga bodo dobili že v najkrajšem času. Baje pa ta "najkrajši čas" traja že precej dolgo. Sukanec je seveda reč, brez katere se pri hiši ne more shajati. Zmerom je treba kaj zašiti in zakrpati. Gospodinje so seveda v veliki zadržki. Nemara, da ne bo prav nič škodilo, če se bodo za to "izginotje" sukanca nekoliko natančneje pozanimale naše oblasti. V Zagrebu se je namreč pokazalo, da so nekateri trgovci našli tajni zaloge, da bi potem, ko bi se sukanec "spet pojavil", lahko pošteno navili cene, jo zagodili kupcem in zaslužili čedne dinarčke. Naj se no res oblasti pozanimajo, kako in kaj je s to rečjo!

Iz Slovenskih gor

Za dvig našega sadjarstva v Slovenskih goricah se je zadnja leta po raznih občinah mnogo storilo. Glavno delo se sedaj razvija za organizacijo vnovčitve sadnega prideika in sortiranja sploh. Ta panoga je kajpak zelo važna, vsaj je od tega odvisno, kakšno mesto bo zavzelo naše sadje na inozemskem trgu in kakšna tržišča si s tem zagotovimo. Prejšnja leta smo bili v tem oziru napačni in ravno v tem je bil prečesto krat glavni vzrok, da je prišlo do zastaja v izvozu in da so nastopale tudi težave pri vnovčevanju. Da pa se v bodoče to ne ponavlja več in da se dvigne res smisel za umno sadjerejo in se da tej panogi več možnosti na razpolago, je poskrbelo v tem veliko naše kmetijstvo blagovno zadrugištvu, za katero se je najvnetejše boril zadnja leta bivši narodni poslanec g. Spindler od Sv. Ane v Slovenskih goricah. Priznati moramo, da je v pretežni meri zaslug teh na novo snuženih se zadrž, da je prišlo do graditve novih skladišč in sušilnic pri Sv. Lenartu v Slov. goricah in pri Sv. Benediktu, dočim so sliče zgradbe predvidene tudi pri Sv. Trojici in drugih okoliških občinah. Vsekakor je to lep korak k dvigu našega sadjarstva in gre v tem oziru tudi zahvala banski upravi v Ljubljani in Prizidu, ki z razumevanjem podpira to za dvig našega kmetijstva koristno akcijo z podporami in drugimi pripomočki.

Drobne izpod Konjiške gore

Kam z delavci? Pred nedavnim smo poročali, da je tukajšnja tovarna »Alfa« ustavila delo. Ker ni nobenih znakov za zopetni obrat, so se delavci žalostni razkropili na vse strani. Nekateri so dobili delo v Mariboru, drugi v Celju in drugod, precej pa jih doma čaka na odrešenje. Treba bi bilo za nje kaj preskrbeti.

Zopet nov udarec? Pred krizo se nahaja tekstilna tovarna na Socki pri Vitanju zaradi pomanjkanja bombaža. Še za nekaj tednov ga ima na zalogi, potem pa, ako ne bo prispel drugi, bo vodstvo moralo z delom prekiniti. Naše delavstvo bo v tem primeru zopet občutno prizadeto.

Prva pomoč je prišla. Naše občine so se te dni prejele prvo pomoč za kmete, ki so bili prizadeti po toči. Banska uprava je poslala ajlo, katero bodo posestniki letos posejali v večji meri, da tako delno nadoknadijo izgubo. Razdelila pa se bo tudi pšenica in koruza. Prizadevanje oblasti je vsekakor hvalevredno, vendar pa bi bilo treba kmetije podpreti še denarno po številu družinskih članov.

Zivahnost na slovenjekonjiški postaji. Sedaj je na slovenjekonjiški postaji zelo živahno. Tovori se les in granit v veliki meri. Les se izvažajo deloma v inozemstvo, deloma na naš jug, granitne kocke pa bodo uporabili za kockanje (tlakovanje) cest v naših mestih. Največji dotok omenjenega blaga je iz Opločnice.

ZGREŠENI STREL

»Kakor hočete,« je skomiznil Calam z rameni. »Vi vodite preiskavo in jaz sem samo hotel reči, da se stalno vrtimo v istem krogu in da se ne moremo premakniti z mesta. Samo to sem hotel pripomniti.«

Slad mu ni nič odgovoril. Calam je bil uporen in počasi zaničevanje in pastrogo preiskovanje vsake podrobnosti ga je utrujalo. Ni bil navajen na raziskovanje umorov in na stalna ponavljanja dejstev, ker se mu je to zdelo odvratno in nepotrebnost. Potrkali so na vrata pri Veri Towley, toda njena soba je bila prazna in vse oči so se obrnile ponovno k stražniku, ki je stal na koncu hodnika pri stopnicah.

»Ali je mlada dama odšla dol?« je vprašal Slad.

»Da, gospod. Pred petimi minutami, ko ste bili vi v drugi sobi.«

Dva uslužbenca iz Scotland Yarda sta odšla po stopnicah navzdol. Tedaj pa je k njima pristopil uniformirani policaj in pozdravil:

»Nekdo bi rad z vami govoril, gospod,« je javil Sladu.

»O čem?« je vprašal Slad.

»Ne vem, gospod. Pristopil je k meni in mi šepnil na uho, ko so se drugi pre-

pirali in kregali. Nekaj jih sedaj že spi. Prosil me je, naj ostanim o tem ničesar ne povem.«

»Dobro. Pripeljte mi ga v knjižnico.« Čez nekaj minut so ga odprla vrata knjižnice in v sobi se je pojavil v spremstvu narednika zelo razburjen Jim Ruvan.

Deveto poglavje.

Izpoved Jima Ruvana.

»Vi ste Jim Ruvan?«

»Da, jaz sem.«

Čeprav je Jim ponavadi govoril osorno, je bil sedaj njegov glas nekam čudno pritažen. Bil je zelo vznemirjen in očito je imel potrebo, da si olajša vest.

»Vi nam imate nekaj važnega povedati?«

»Pa še kako!«

»Potem se veditelje.«

Najstarejši član družine Ruvan je pazljivo sedel na rob stola in začel v svoji zmedenosti z žuljavimi rokami drgniti svoja ramena.

»Torej dalje?« ga je hrabil Slad.

Jim se je silno previdno obrnil okrog sebe,

»Da ni kje v bližini odveinik Staridge, prosim vas?«

»Ni, pa zakaj?« je presenečeno vzkliknil Slad.

»To vam bom takoj povedala, je odgovoril Jim in se razkomotil na stolu. »Veste, jaz sem se posvečeval s svojo ženo in sva končno sklenila, da vam bom vse povedal. To so po mojem mnenju stvari, ki jih morate brezpozno vedeti. Predvsem: jaz in moji bratje se nismo obogatili s tem umorom, to morate najprej vedeti.«

Policaji so se presenečeni pogledali.

»Kaj bi s tem radi povedali?« ga je vprašal Slad.

Jim se je začel prešedati na svojem stolu.

»Kako naj bi se izrazil... O tem sploh ne bi bilo treba govoriti... Teh stvari ne bi bilo treba znova izkavati. Toda, ker stvari tako stojijo...«

Medtem ko je iskal besede, da bi zaupno pojasnil tisto, kar je mislil povedati, je Slad začel razumeti.

»Vi bi radi povedali,« ga je prekinil, »da vi in vaši bratje ter sestre niste zakoniti nasledniki svojega očeta, ker on ni bil poročen z vašo materjo.«

Jimu je očitno odleglo, ker ga je Slad razumel.

»Tako je. Toda ostali tega vsega ne vedo. To veva samo jaz in moja žena. Naš stari mi je to priznal pred več leti, toda ostali mi o tem znil niti besedice.«

»In ostali otroci vašega očeta?«

»Sally in dvojčka mislite? To bo v redu, kakor mislim. Z njihovo materjo se

je poročil, ker je ona to zahtevala. Veste, ko je naša materjo pobegnil, je bil že oženjen...«

»Kaj pravite?«

Slad ga je presenečen pogledal. Spet je zapazil kopico novih zapletljivih in začel razumevati, zakaj je oče Huberta Ruvana napisal svojo oporoko s tako dolnimi izrazi.

»Da, da. Zaradi dekleta, s katerim se je poročil, ker so to njegovi stariši od njega zahtevali — zaradi nje je pobegnil od hiše. Vaaj tako je meni pozneje pripovedoval. Pa sva mislila moja žena in jaz, da vam to morava povedati. Vi ste trdili, da imamo tudi mi nagib za umor. Toda nimamo nobenega nagiba, ali ne?«

Nadzornik se je zasmejal.

»Če so vaše navedbe točne, Jim, potem zares vi in vaša žena nimata nobenega razloga in nagiba za umor. To je izven dvoma. Toda ostali ne vedo za vašo tajno in zanjo ostanje motiv v veljavi. Ali ni tako?«

Jim se je počehljajal po glavi.

»Vi mislite, da zato, ker nisem vedel, da eploh niso pravi nasledniki in so morebiti Ah, saj si ne morem misliti!«

»Pa mi povejte sedaj, Jim, zakaj ste povpraševali po gospodu Staridgeu, če je tukaj.«

»Zato, ker on točno ve, kako stvari stojijo.«

»Ali ste prepričani v to, kar sedaj trdite?« ga je vprašal Slad, ki je zapazil novo sled.

»Kajpada, jaz sem mu to povedal...«

To se pravi, ne ravno njemu osebno, temveč tistemu tipu, katerega mi je poslal, da bi me izpraševal. Veste, jaz ne trpim odveinikov. Zmerom gre vsaka stvar bolj vujugasto, kadar vknajejo ti ljudje vmos svoje preste.«

»Pa kdo je bil pri vas, da bi vas izprašal o tej zadevi?«

Spet se je počehljajal po glavi. Toda zdi se, da to ni nič pomagalo oživiti njegov spomin.

»Za vraga, nikakor se ne morem spomniti. Toda Janette, ta bo sigurno vedela. Ona ima izreden spomin za imena, to je njena čudovita lastnost.«

Glavneto je hitro poklical gospo Janetlo. Ta pa očito ni bila preveč navdušena nad prizorom, ko je videla svojega moža s policaji.

»Kaj si povedal Jim?« ga je vprašala, ko se je vjedla zraven njega.

»Povedal sem tisto o našem starem, Janette, ji je odgovoril Jim.

»Pa kaj naj jaz počnem tukaj?« je vprašala Jima, toda njeno vprašanje je bilo očito namenjeno Sladu.

Detectiv se je nasmehnil. Takoj je uvidel, da je treba z Janetto pazljivo ravnati,

Od tu in tam

V Beogradu je oni dan društvo »Ogenje«, ki zbira denarna sredstva za postavitev sežigališča mrličev, slavilo tako imenovano svojo slavo, kakršno slavi v Srbiji ne samo vsak družinski poglavar, temveč tudi vsako društvo. Zanimivo pa je, da se je društvo obrnilo na patrijarhijo, naj mu pošlje svečenika, da bo opravil obred rezanja kolača. Patrijarhija pa svečenika ni poslala, ker je znano, da tudi pravoslavna cerkev nasprotuje sežiganju mrličev. Zato so pristaši sežiganja mrličev, ki so pri nas večinoma člani masonskih lož, opravili obred sami. Časnikarji pa je predsednik »Ognja« dr. Kujundžić povedal, da so člani zbrali doslej že tretjino sredstev, ki so potrebna za zgraditev novega krematorija.

5 milijonov dinarjev je vlada določila za podporo, ki jih bodo deležni vsi, ki so jih razne vremenske neizgode oškodovale. V prvi vrsti bodo teh podpor deležni kmetovalci, ki so ob poplavih, točih in neurjih pretrpeli največjo škodo. Vlada je podporo razdelila na posamezne banovine v razmerju, kakor so pač bili prijavljeni primeri škode. Tako bo dobila Slovenija pol milijona din, banovina hrvaška en milijon in četrti, ostale banovine pa po četrto do en milijon din.

Glasilo HSS »Hrvatski dnevnik« se izreka proti notranjepolitičnim reformam v obsegu, kakor so si ga nekateri predstavljali in to predlagajo. Za vrh, kakor pravi imenovani list, ne more biti nobenim bistvenim spremembo, zato pa tudi v drugih delih države ne more nastopiti kaj drugega. List sicer ne izvenzema potrebe, da se preuredi gospodarsko življenje, zlasti pa izdaje novi socialni ukrepi, vendar pa ne mara nič za politične spremembe. Pač pa svetuje zlasti Srbom, naj bi se ločili organizacije srbskega kmečkega ljudstva, da bo tako kakor na hrvaškem prevzelo svojo vlogo ne samo kot stališ, temveč tudi kot nosilec vse narodne politike v sodelovanju z zdravim delom meščanstva. Sebe sodelovanje vsega kmečkega ljudstva bo dalo državi pravo notranjepolitično življenje, nakar bodo sediti same po sebi potrebne reforme.

Prvi sestanek med naso in sovjetsko trgovinsko delegacijo je bil včeraj v Beogradu. Prvi stik je bil potreben zaradi tega, da so se zastopniki med seboj spoznali, dalje pa zaradi tega, da so določili postopek za izvajanje trgovinske pogodbe med naso državo in sovjetsko Rusijo, ki je bila pred dvema meseca sklenjena. Posebno naša tekstilna industrija se zanima za trgovinsko pogodbo, zlasti pa za oombaz, ki bo menia glavni predmet sovjetskega izvoza v nas državo. Prav tako računajo, da bo mogla Rusija uvoziti k nam večje količine zdravil, ki so tam mnogo cenejša kakor pa v vseh drugih evropskih državah, odkoder siho jih mi do sedaj uvažali, pa je vojna onemogočila zadostne dobave.

O pomanjkanju sladkorja na tržišču so mnogi pisali hrvaški časopisi, ki so trdili, da so ta pojav povzročile tovarne z namenom, da bi dosegle podražitev sladkorja za 1 dinar pri kilogramu, nakar bi vse skrite količine vrgle na trg in zaslužile tako lepe milijone na račun revnih potrošnikov. Sedaj pa je bil objavljen popravek finančnega ministrstva, ki pravi, da je bila obdolžitev sladkornih tovarne neupravičena, ker oblasti stalno nadzirajo zalogo sladkorja in vedo zmerom točno za vsak kilogram. Nasprotno pa je res, da je prodajna centrala za sladkor dobavila množično redno večje količine sladkorja kakor lani, vendar so ljudje kupovali letos mnogo več sladkorja kakor običajno. Prav tako pravi pojasnilo, da imajo tovarne v zalogi še 1400 vagonov sladkorja od 1. avgusta dalje. V avgustu bo danih v prodajo 800 vagonov, ostanek pa bo za september, kajti zaradi zapoznele letine se bo zabela proizvodnja sladkorja letos namesto predvidenega 1. septembra šele 20. septembra. Pojasnilo pravi končno, da je neupravičen strah pred pomanjkanjem sladkorja.

Lepo zmedo imajo v subotički občinski bolnišnici, kjer so imeli dolga leta kar dva ekonoma. Nedavno je tam umrl ekonom Mihalčič, nakar je župan imenoval nekoga drugega. Tedaj pa se je s potrebnimi dokumenti pojavil uradnik mestnega računovodstva Gubič in dokazal, da ima od leta 1928 pravico biti ekonom. Stvar je bila naslednja. Mihalčič je bil še leta 1928 odložen, na njegovo mesto pa je bil imenovan Gubič, toda Mihalčič se je pritožil, da je bila njegova pritožba odklonjena. Toda navzlic temu je ostal Mihalčič na svojem mestu. Zakaj in kako, to je pač običajna tajnost in skrivnost, ki se jo pri nas prav dostikrat ponavlja. Novo imenovanega ekonoma Gubiča pa so postavili v mestno računovodstvo. Če ne bi sedaj umrl Mihalčič, bi na občini najbrž ne vedeli, da je imela občina 12 let dva ekonoma za bolnišnico. Končno odločitev bodo objavili šele čez nekaj dni.

Bratovska skladišča v Zenici v Bosni bo zgrajila v istem kraju novo bolnišnico, v kateri bo 100 postelj. V Zenici je danes okrog 5000 delavcev, ki imajo že najmanj 10.000 družinskih članov. Navzlic temu ni v zenickem okraju nobene bolnišnice, čeprav šteje okrog 40.000 prebivalcev. Zato je sklenila rudarska Bratovska skladišča zgraditi novo bolnišnico, ki bo veljala sedem milijonov dinarjev. Občina je dala na razpolago stavbni prostor, pa ne zastoji, kakor je to običaj, če gre za tako socialno ustanovo, temveč za 80 dinarjev za kvadratni meter, tako da bo Bratovska skladišča plačala samo za prostor 360.000 din. Bolnišnica bo koristila vsemu prebivalstvu, ki je moralo doslej hoditi iskati pomoč v bolnišnico v Sarajevu, kar pa je bilo precej neugodno zaradi oddaljenosti in slabih prometnih zvez.

Prireditel hrvaške kulture pripravljajo tudi za letošnji v Zagrebu. Sodelovali bi spet nove skupine iz hrvaških krajev s svojimi narodnimi pesmi in igrami. Zagrebški listi vedo povedati, da se zanimanje za take kulturne prireditve kaže tudi v drugih jugoslovanskih krajih, med njimi v Beogradu, Sarajevu in Ljubljani. Baje so iz teh krajev predlagali, da bi se tudi oni s svojimi skupinami smeli udeležiti prireditve, toda Hrvatom ni všeč mednarodni značaj teh prireditve. Pravijo pa, naj prosili sami prirede lastne prireditve, potem pa bodo strokovnjaki ugotovili, če je med njimi in Hrvti kaj dotikališč. Šele potem se bo dalo delati skupno. V Zagrebu pa bodo zaenkrat prirejali le take prireditve, ki bodo izključno hrvaške.

Siromake bodo v Zagrebu izdatno podpirali z denarjem, ki ga bodo nabrali pri bogatejših meščanih. 12 milijonov din je zaenkrat občina namenila socialnemu skrbstvu, toda pokazalo se je, da je to veliko premalo. Nazadnje pa je obveljal predlog, da je treba v ta namen dobiti nov vir. Vsi so bili mnenja, da je treba denar vzeti tam, kjer je. Treba bo namreč obdavčiti bogataša na račun bednih. Tako bodo prisilno obdavčili vse bogatejše meščane in bodo s tem izpeljali tako imenovano »zimsko pomoč«. Računajo, da bodo prisilne dajatve bogatejših vrgle precej milijonov, ker je Zagreb znan kot središče bogatega življa, ki je v večini primerih celo tujega nehrvaškega rodu.

Danes zadnjikrat! z Luiso Ullrichovo in Hansom KINO UNION
Duhovita komedija Dan po ločitvi Šbinkerjem v glavnih vlogah. Telef. 22-21
Predstave ob 18., 19. in 21. uri Obenem predvajamo najnovejši barvan modni film!

Veseli živžav v počitniški koloniji pri Sv. Martinu na Pohorju

Slov. Konjice, 29. julija.

Bralcem našega lista je gotovo znan kraj Sv. Martin na Pohorju, priljubljeno planinsko letovišče, ležeče 800 m visoko. Iz Slov. Bistrice se lahko dospe do njega v dobri poluradi uri. Vas je znamenita zaradi zdravega planinskega podnebja in zaradi krasnega razgleda.

Ni čudno, da je Društvo za zdravstveno zaščito otrok in mladine izbralo pred leti prav ta kraj za izgradnjo in ureditev modernega počitniškega doma, kjer naj bi številna mladina leto za leto črpala zdravje in moč. Društvo je odkupilo zemljo v obsegu 80 oralov, uredilo zemljišče in ga spremenilo v moderno počitniško kolonijo, ki ji gotovo ni enake v državi po lepoti, organizaciji in najbrž tudi ne po velikosti. Stoji pod visokim pokroviteljstvom Nj. Vel. kraljice Marije ter se tudi po njej imenuje.

Počitniški dom obsega v celem 13 zgradb, in to: deški dom na vrhu Orešja (850 m), deški dom, pohorski in celjski dom, bolnišnica, kuhinja z jedilnico, gospodarsko poslopje, lastno elektrarno, stavbico za segrevanje vode, dva bazena, vodno črpalko in tako imenovani »mrzli tuš« za polivanje pred sončenjem. Po glavnem posloppju je poleg kopalne vodne črpalke, ki črpa do 30.000 litrov vode dnevno, ako je potrebno. Kuhinja, jedilnica in elektrarna so zidane, vsa ostala stanovanjska in gospodarska poslopja pa so lesena. Vse je tako lepo izdelano, kakor da bi letovali tod sami baroni.

K lepoti kolonije je dokaj pridala bujna planinska narava sama z gozdovi in livadami. Narejeni so vrtni in ugajana pola med posameznimi stavbami ter ima vse skupaj zato krasen izgled.

Da bi kolonija mogla služiti še v večji meri svojemu visokemu namenu, je že pred leti vpeljala lastno gospodarstvo. Položni orešelski hrbel proti potoku je spremenila v koristno polje, kjer nasadi vsako leto večino krompir. Ta tukaj najbolj uspeva ter se tudi najbolj obnese. Goji tudi žvino, tako da je vedno preskrbljena z zadostno količino mleka, spomladi pa z gnojem. Zato more uprava dohodke vlagati v druge investicije, kar znaša vsako leto precej.

V vsakih počitnicah letuje v razdobju treh mesecev tukaj navadno okrog 450 otrok; po 150 otrok mesečno. Izbrajo mladino predvsem iz delavskih sredstev: iz Maribora, Celja, Trbovelj ter iz drugih krajev banovine in države, ki so delavska središča. Ti otroci so najbolj potrebni sonca in zraka. Sveža planinska narava, lečna hrana, kopanje, sončenje in sploh tako idilično življenje v koloniji tako vpliva na mnogokrat doma osirotele in bolehe revčke, da se po enem mesecu letovanja počutijo kakor prerojeni ter pridobe na teži celo do šest kilogramov ali še več. Sigurno so jih starši potem veseli in so hvaležni koloniji ter vsem, ki takšno stvar podpirajo. Otroški dnevni red v domu je naslednji: igranje, sončenje, nekaj ur spanja, kopanje in spet igranje. Medtem pa poje petkrat skleda.

Ljubljancani pod davčno prizmo

Ljubljana, 1. avgusta.

Kakšne dohodke imajo ljubljanski davčni obvezanci po oceni davčne oblasti same, smo že pred dnevi poročali. Mnoge to zanima in zato nadaljujemo s svojimi razmotirvanji, ko se na drugi strani nekateri poslovni ljudje posebno jeze, kakor da ne bi imela javnost pravice posvetiti tudi tej strani našega življenja nekaj vrstic. Poslovni ljudje so res čudni, ko jih prime sodišče, skušajo skriti svoje trgovske knjige, ki jih prime davčna oblast, prav tako nergajo in skrivajo svoje trgovske tajnosti. In posten državljan mirno plačuje to, kar je državi obvezan! Zbrali smo še nekaj podatkov po nekaterih skupinah, ki jih bodo člani davčnega odbora prihajali mesec spravili v pretres in na davčni vijak. Treba je omeniti, da ti seznam o čistih letnih dohodkih niso popolnoma natančni, ker so mnogi davčni zavezanci izpuščeni, ko so svoje davke paršalirali v sporazumu z davčno oblastjo. Do danes smo zbrali podatke za 1.384 davčnih obvezancev, ki jih je davkarja ocenila glede njihovih čistih letnih dohodkov na 17.994.520 din.

Pred vojno smo imeli v Ljubljani 4 notarska mesta, sedaj jih imamo 6. Notarji so merodajni za pogodbe med zakonci, dalje prevzemajo mnoge druge transakcije in vodijo zapuščinske zadeve. Sestavljajo razna ženitovonjaka, dedovanjka in izročila pisma. Prav zanimivo je, kako sestavljajo in zapisevajo notarijska pisma, ko kmet — gospodar na stara leta izroča svoj grunt sinu in kaj si oče vse izgovori za živč in kot. Prav sedaj v poletnih mesecih je značilno, da kmetje po kosih kaj radi izročajo svoja posestva mlajšim in krepkejšim rokam. Notarji imajo mnogo posla pri zapuščinah, kakor advokati pri konkurzi. Kako je davkarja ocenila ljubljanske notarje? Prav zanimivo.

Športne vesti

PRVENSTVO SLOVENSKE NOGOM. ZVEZE

Prvenstvo Slovenske nogometne zveze se začne 1. septembra letošnjega leta. V slovenski ligi bo igralo poleg dosedanjega, liga SK Ljubljane še sedem klubov, in sicer štirje iz ljubljanskega področja, dva iz mariborskega področja in eden iz celjskega področja. Pri zbrahju za posamezne tekme je žreb določil naslednje igre:

1. sept.: Železničar-Kralj, Bratstvo-Mars, Olimp-Amater, Ljubljana-Maribor.
8. sept.: Mars-Zelezničar, Bratstvo Olimp, Amater-Ljubljana, Maribor-Kranj.
15. sept.: Železničar-Olimp, Mars-Kranj, Bratstvo-Ljubljana, Amater-Maribor.
22. sept.: Ljubljana-Zelezničar, Olimp-Mars, Maribor-Bratstvo, Kranj-Amater.
29. sept.: Železničar-Maribor, Mars-Ljubljana, Olimp-Kranj, Amater-Bratstvo.
6. okt.: Amater-Zelezničar, Maribor-Mars, Ljubljana-Olimp, Kranj-Bratstvo.
13. okt.: Železničar-Bratstvo, Mars-Amater, Olimp-Maribor, Kranj-Ljubljana.

Tekmovanje se začne, kakor rečeno, dne 1. septembra. Vsak klub bo v jesenskem delu prvenstva odigral sedem tekem in tako bo polovica prvenstva končana že 15. oktobra. Takoj naslednjo nedeljo, 20. oktobra, pa se prvenstvo nadaljuje, in sicer s povračilnimi tekmami v obratnem vrstnem redu. Koliko povračilnih tekem bo v letošnjem letu lahko še odigranih, bo odvisno od vremenskih razmer in pa tudi od tega, kdaj se bo začelo državno nogometno prvenstvo osmih najboljših klubov v državi.

Hrvaška in srbska nogometna zveza začne ta s svojim prvenstvom že 18. avgusta.

Splitski Hajduk reorganizira svoje moštvo. Nova uprava splitskega Hajduka, ki je na zadnjem rednem občnem zboru prevzela vodstvo Hajduka, skuša za vsako ceno izpolniti svoje prvo moštvo z najboljšimi igralci in s tem tudi povečati zanimanje za nogomet v Splitu. Včerajšnji dan je bil zadnji dan za prehod igralcev iz enega kluba v drugega. Hajduku se je posrečilo dobiti naslednje nove igralce: Milan Krstulović, dosedanjí igralec sarajevske Slavije, se je vezal za Hajduka za tri leta; dosedanjí centerhalf Gradjanskega, Oskar Jazbinšek, je podpisal dogovor s Hajdukom za dve leti; pred časom pa se je prijavil za Hajduka za dobo petih let Franc Matošić, ki je do sedaj igral v BSK-u. Poleg teh novih igralcev bo spet lahko igral Ratko Kacijan, kateremu je prav te dni iztekla enoletna prepoved igranja. S temi novimi igralci bo Hajduk v resnici predstavljal prvotno prvenstvo Hajduka za dobo petih let.

Veliko presenečenje pa je v Zagrebu vzbudilo dejstvo, da se je za Hajduka prijavil Oskar Jazbinšek. Slednjemu je dogovor s Gradjanskim sicer res potekel, vendar bi moral Jazbinšek še vedno igrati v Gradjanskem. Zaradi pristopa k Hajduku zahteva Gradjanski enoletno prepoved igranja za Jazbinška v smislu znamenitega § 26 pravil nogometne zveze.

Vremensko poročilo »Slov. doma«

Kraj	Barometer-sko stanje	Temperatura v °C		Relativna vlažnost v %	Veter (smer, jakost)	Padavine	
		naj. večja	naj. manjša			m/m	vrsta
Ljubljana	764,5	22,0	13,6	83	9 SW ₁	—	—
Maribor	764,2	18,0	12,0	80	6 0	—	—
Zagreb	767,5	23,0	7,0	90	0 SW ₁	1,0	dež
Belgrad	770,5	24,0	13,0	70	5 NW ₁	—	—
Sarajevo	766,9	21,0	11,0	60	5 NW ₁	—	—
Vis	764,1	20,0	15,0	90	0 NNE ₁	—	—
Split	763,5	23,0	17,0	40	0 NNE ₁	—	—
Kumbar	760,4	27,0	22,0	40	3 NE ₁	—	—
Rab	763,5	24,0	17,0	40	0 NNE ₁	—	—
Duopolnik	761,3	30,0	21,0	40	0 NE ₁	—	—

Vremenska napoved: Spremenljivo oblačno, nagnjenje k rahlim krajevnim padavinam.

Koledar

Danes, četrtek, 1. avgusta: Vera, Petra.
Petek, 2. avgusta: Porciunkula.

Obvestila

Nočno službo imajo lekarni: dr. Kmet, Tyrševa cesta 41, mr. Trnkoczy ded., Mestni trg 4, mr. Ustar, Selenburgova ulica 7.

Predavanje o povratni priredi jutri ob 20 v salonu gostilne Mrak na Rimski cesti Vrtnarski odsek podružnice SVD Ljubljane. Predaval bo gospod nadzornik Josip Strekelj o vzgoji paradiznikov, kumar in drugih vrtnih plodov. Vstop je prost članom in nečlanom.

SK Planina. V petek, 2. avgusta ob 8 zvečer sestanek plavalne sekcije v prostorih Akademškega doma.

V nedeljo s Putnikom v Medijske Toplice.

Z zopetno uvedbo brzih vlakov št. 9 in 10, takoj imenovanih sezonskih brzovlakov na progi Ljubljana-Belgrad in nazaj, je Generalna direkcija zadržala v veliki meri želji potujočega občinstva, ki si je predvsem želelo kasnejšega odhoda iz Ljubljane ali pa prišjega prihoda v Ljubljano. Ta brzovlak odgovarja zlasti potrebam trgovskega in sploh gospodarskega sveta, saj lahko pred odhodom zvečer še opravi vse posle in povečerja, pri povratku pa je lahko jutraj ob 8 že v pisarni. Prav posebno je pa ustrezno potnikom, ki pridejo z zadnjimi vlaki v Ljubljano s podeželja, saj ima brzovlak št. 9, ki odhaja iz Ljubljane ob 22.10 rus, se ugodne zvečer. Dolenjski žadnji vlak prihaja v Ljubljano ob delavnih ob 20.21, Gorenjski lahko pridejo z vlakom ob 21.50, iz Kamnika je žadnji vlak ob 21, z Vrhnike pa žadnji vlak ob nedeljah ob 21.30. Tega vlaka se bodo gotovo posluževali potniki proti Osijeku, saj trajajo njih postanke na postaji Strizivojna-Vrhopolje le 6 minut. Nadalje je ta vlak najprimernejši za polnike za Vojvodino, ker ima za Novi Sad zvezo v Stari Pazovi s postankom 30 minut. Tudi potniki, ki potujejo preko Belgrada dalje proti jugu, se bodo posluževali tega vlaka, ker je na ta način čakanje v Beogradu skrajšano le na dobri dve uri. Radi manjše frekvenje je ta brzovlak tudi mnogo ugodnejši, z njim potujejo v primernejšem času in brez gneče. Brzovlak št. 10, ki odhaja iz Belgrada ob 20.58 in prihaja v Ljubljano že ob 7.40, ima pa tudi dobre zveze s slovenskimi podeželjem, tako na Gorenjsko ob 8, na Dolenjsko ob 7.50, v Kamnik ob 8.10 ter na Vrhniko ob 7.45.

Ptuj

Ponovni sprejemni izpiti na državni realni gimnaziji v Ptuj. Ponovni sprejemni izpiti za vstop v 1. razr, gimnazije bodo v času od 24. do 31. avgusta t. l. in sicer za vse one, ki izpita v junjskem roku niso uspešno naredili. Sprejemni izpit pa bodo v tem izrednem terminu smeli delati tudi oni učenci ljudskih šol, ki v junjskem roku niso mogli priti k izpitu zaradi bolezni.

Pozna letina. Letošnje deževno vreme se precej pozna po polju. Več let so kmetje ob tem času že zdavnaj spravili žito v šrambe, letos pa še stoji požeto v stajah po polju in čaka sonca, da se presuši. Proti koncu julija ali prve dni avgusta, je ajda, posejana v njive, kjer je raslo prej žito, poganjala že prvo cvetje; letos pa je komaj te dni pokukala iz zemlje in se z nežnimi lističi ozira v božje sonce. Če ne bo jesen nič boljša in bi po tem neprestanem deževju nastopil zgođen miraz, ajda ne bo obrodila, ker jo bo umorila slana. Prav tako pa bi bili ob takim deževnem vremenu prikrajšani tudi čebelarji, ker ne bodo čebele mogle napolniti praznega satova. Ker je tu glavna polna in jesenska paša na ajdi, čebelarji že zdaj nestrno čakajo, da bi se vreme vendarle kmalu izboljšalo.

Krasno urejen dijaški dom v Ptuj bo tudi za prihodnje šolsko leto sprejel dijak gimnazije in meščanske šole. Ker je v zavodu, ki ga vodijo oo. minoriti, stroga disciplina, strogo nadzorstvo in dobra pomoč pri učenju, ga priporočamo vsem onim staršem, ki ne vedo, kam bi dali svoje sinove, da bi dosegli čim boljši uspeh. Natančnejša navodila in pogoje lahko dobite pri ravnatelstvu omenjenega doma. Prošnje za sprejem je treba vložiti najpozneje do 10. avgusta na Vodstvo dijaškega doma v Ptuj.

V ponedeljek so začeli zidati stavbo za mariborsko radijsko postajo

Maribor, 31. julija.

V ponedeljek so se začela dela za postavitev mariborske radio oddajne rejele postaje. Na stavbišču blizu starega mestnega pokopališča na Tezmem je pričela ljubljanska gradbena tvrdka Juri Gabrijelič z izkopavanjem temeljev. Tvrdka bo zgradila glavno upravno poslopje v velikosti 23x24 m. Stavba bo sicer visokoprtilična, deloma podkletena, vendar zelo slikovita, ker bo imela različne višine ter bo streha deloma terasna, deloma pa krita z opeko. Zgrajena bo iz opeke, podstavek pa bo obložen z umetnim kamnom. Stropi bodo iz železobetona. V tej zgradbi bodo prostori za studio, zračen bo oddajna dvorana z aparati, poleg bo pisarna za upravo ter stanovanje za tehnično osebje. V posloppju bo tudi transformatorska postaja, poleg poslopja pa primerno zaklonišče.

Zidarska dela bodo trajala približno dva meseca, če pa potem še ugodno jesensko vreme, bodo stavbo že letos zunaj in znotraj ometali. Vzporedno s temi deli pa bodo instalirali tudi aparate in napeljave. Seveda pa bo treba postaviti poleg upravnega poslopja še oddajni stolp. Mariborska rejele postaja bo imela samo en steber — ne kakor domžalska, ki ima dva. Steber, ki bo postavljen 100 m stran od

upravnega poslopja, bo visok 110 m. V naprčnem položaju ga bodo držale močne jeklene vrvi, ki bodo pritrjene pri vrhu, v tleh pa zadržane v šest debelih in težkih cementnih blokih. Vsega bo napravljenih 6 takih sider, ki bodo iz treh strani držale steber v ravnotežju.

Mlatilnica ga je zgrabila

Sobota, 31. julija.

Včeraj proti večeru se je razširila novica, da se je v vasi Rakican pri Soboti hudo ponesrečil g. Sedonja. Sedonja je bil lastnik mlatilnice na parni pogon, ki je bila zadnji čas stalno v obratu in tako tudi včeraj. Sedonja je sam opravljal s parnim strojem in je včerajšnji dan postal za njega usoden. Pri mazanju parnega stroja mu je osovina koleasa zagrabila obleko in istočasno ga je z vso silo v loku zavrtelo. Nato ga je še nekajkrat zavrtelo, dokler se ni obleka raztrgala.

Dobil je zelo hude poškodbe po glavi, rokah, nogah, več reber pa je imel zlomljenih. Odpeljali so ga takoj v sobotsko bolnišnico, kjer je danes jutraj podlegel težkim poškodbam. Imenovani zapušča ženo in štiri otroke.

